

Externality v ČR: Metoda ExternE

Mgr. Miroslav Havránek
miroslav.havranek@czp.cuni.cz

Obsah

- Definice a historie
- Kvantifikace externalit v ČR
  - Zdroje znečištění / zdroje dat
  - Rozptyl / modelovací software
  - Kvantifikace dopadu
  - Valuace dopadu
- Studie spalovny vs. skládky
- Doprava
- Energetika

Externí náklady: Definice ExternE

Externí náklady nebo externality vznikají, když společenské nebo ekonomické aktivity jedné skupiny lidí působí na jinou skupinu lidí a tento dopad není vyúčtován v plné výši první skupině lidí.

Externí náklady

vs.

Environmentální náklady (po internalizaci externalit)

Výzkum ExternE

- 1991 – 1995: Volume 1-6 (EC 1995)
National Implementation – energetika
- 1996-2000: Volume 7-10 (EC 1998)
Doprava (EC 2000; Friedrich-Bickel 2001)
- 2001+: NewExt + ExternE-Pol+Sustools+
revize CRF a VSL + MethodEx, NEEDs, VaV
Externality ...

Hodnocené polutanty

- Částice – TSP, PM₁₀, PM_{2.5}
- Okyselující látky - SO₂, NO_x
  - Skleníkové plyny - CO₂
  - Oxidující látky - O₃

Nehodnocené polutanty

- Těžké kovy, toxické látky
  - CO
  - Hluk
  - Zápach
- Estetická újma
  - ...

Hodnocené dopady

- Nemocnost
  - Úmrtnost
- Zemědělská produkce
  - Materiály, budovy
    - Klima

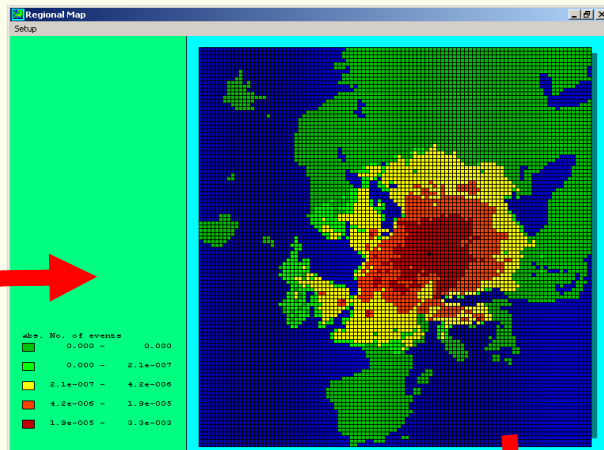
Nehodnocené dopady

- Ekosystémy
  - Biodiverzita
- Kulturní bohatství
  - ...

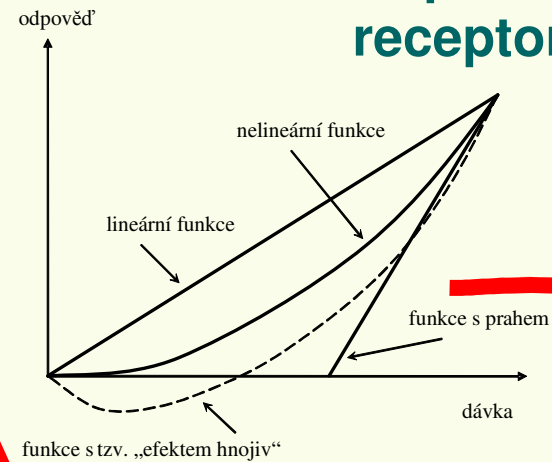

Impact pathway analysis

Rozptyl

Dopad na receptory

Zdroj znečištění

Peněžní ohodnocení

Metodika zahrnuje i LCA

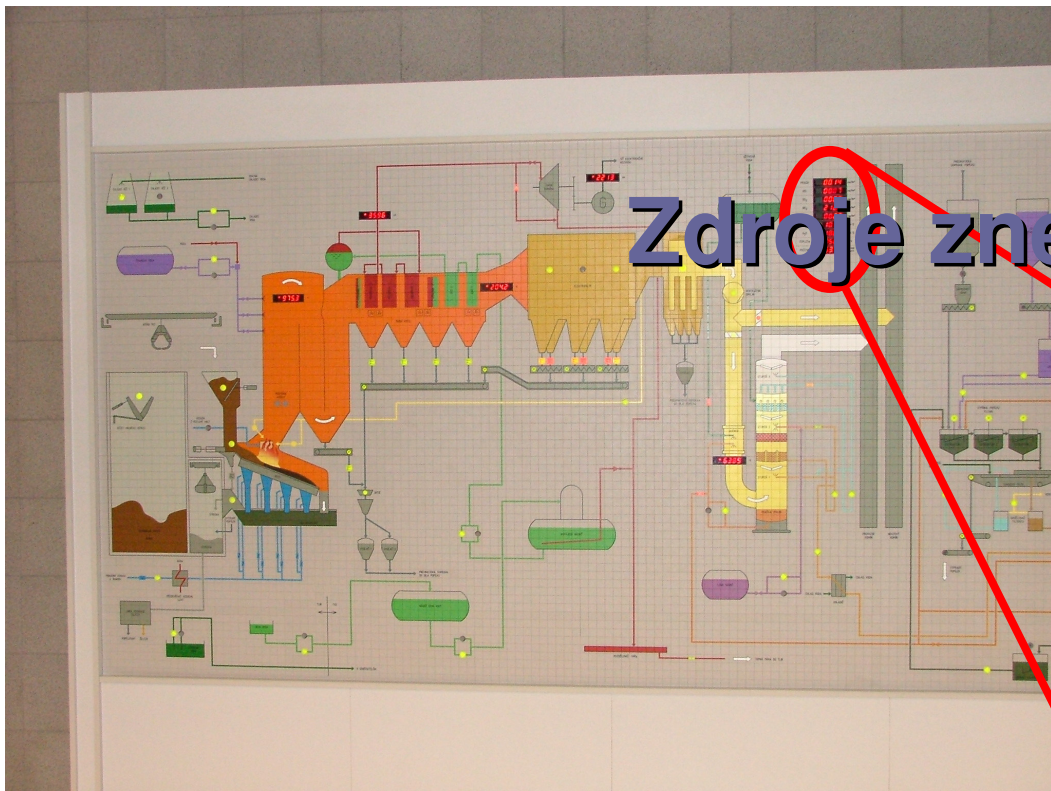
- *Upstream* (těžba paliva, úprava, doprava, sítě ...)
- Transformaci energie
- *Downstream* (doprava, odpady ...)

Externality se liší dle:

- Technologie (diesel/benzín; uhlí/plyn/OZE...)
- Místo (venkov/město, hustota populace ...)
- Subjektivních hodnot (národní hodnoty, bohatství)
- Času (roční období, rozptylové podmínky)

Zdroje znečištění

- Tok polutantů (koncentrace na kubík)

- Výška komína (m)

- Geografická lokalizace zdroje (, ' ; ,)

- Tok spalin ze zdroje (kubíky za hodinu)

- Teplota (K)

- Rychlost a směr větru (m/s, °)

- Geografické rozložení receptorů

- Produkce energie (Wh, J)

- Spotřeba paliva (t)

- ... (...)

Data

- Provozovatelé zdrojů
  - Výroční zprávy
  - ČHMÚ
- EcoSense v4.1

Rozptyl škodlivin

- Ecosense
  - Wind-trajectory model (WTM)
  - Industrial source model (ISM)
  - Ozone model
- SYMOS
- RiskPoll
- Emisní modely (GasSim, LandGem)

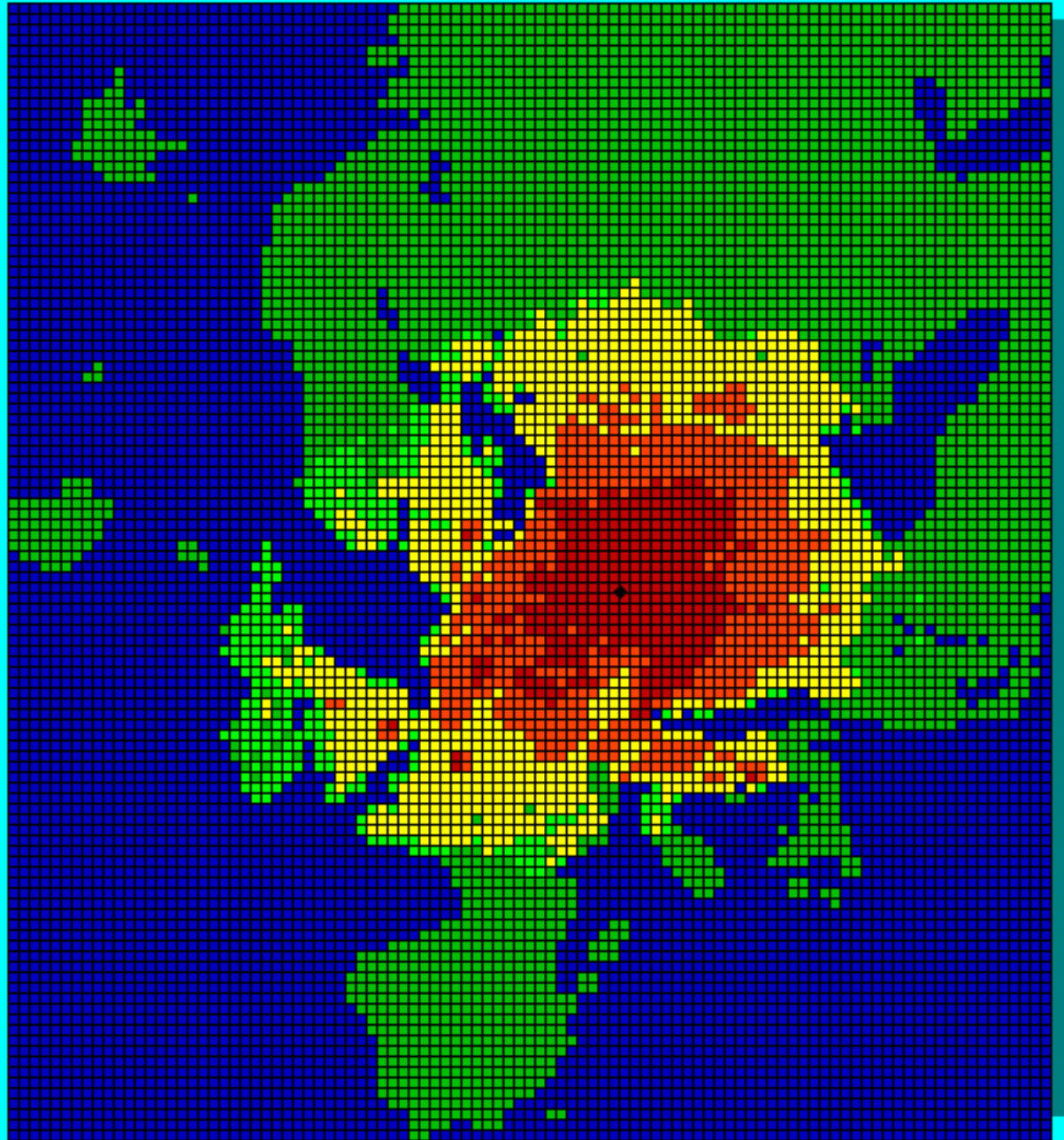

Regional Map

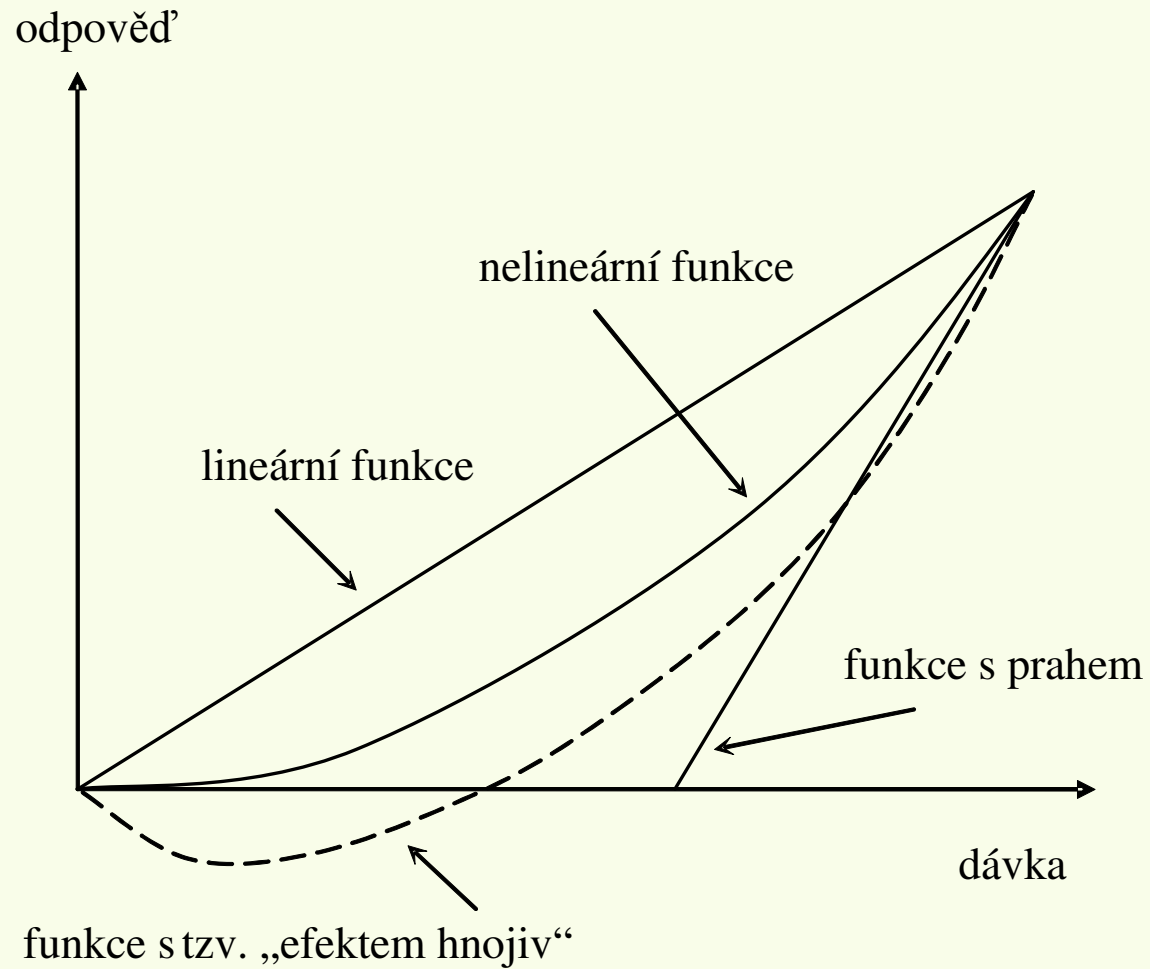
Setup

abs. No. of events

	0.000 - 0.000
	0.000 - 2.1e-007
	2.1e-007 - 4.2e-006
	4.2e-006 - 1.9e-005
	1.9e-005 - 3.3e-003

Dopady na receptory

Oceňování a externality

- Budovy, úroda:
  - Zdraví – nemocnost:
  - Zdraví - úmrtnost:
  - Lesy:
  - Ekosystémy (acidif.+eutrof.):
  - Viditelnost, kulturní dědictví:
  - Hluk:
  - Energetická zabezpečení:
  - Klimatický systém:
  - Estetické funkce ŽP:
  - Sociální efekty:
  - Biodiversita:
- Tržní ceny
Cena nemoci (ZP)
Ochota platit
Ochota platit
Tržní ceny
Cena za zamezení
Ochota platit
Ochota platit,
Hedonické oceňování
Ochota platit
Cena za zamezení
MCA, párové srovnání
MCA, párové srovnání
Ochota platit,
Náklady na obnovu

Odpady

- Projekt **EC Sustools**
- Nabídnout „policy options“
- Komunální odpad a nitráty
- Možnosti skládkování vs. spalování odpadů
- Inventura stávajících technologií

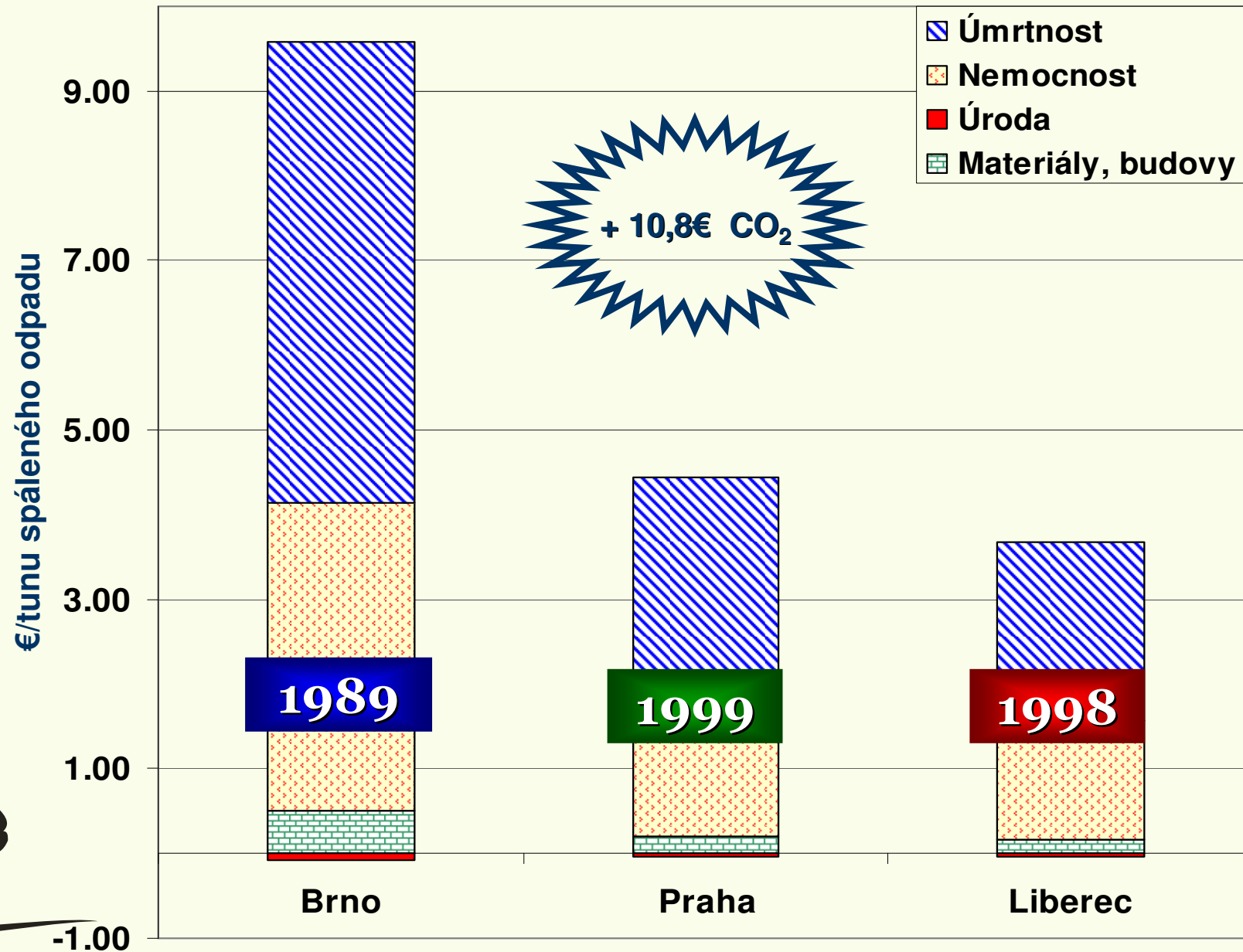
	SAKO	MALESICE	TERMIZO
<i>Brief incineration description</i>			
City	Brno	Prague	Liberec
Technology (year of installation)	1989	1999	1998
Projected capacity (tons)	240 000	310 000	96 000
Incinerated waste (2002, tons)	112 000	204 932	96 600

Nakládání s odpady v ČR

	2000	2001	2002
Physical and chemical treatment	4.54 %	4.17 %	0.11 %
Biological treatment	11.23 %	10.86 %	6.8 %
Waste incineration	8.25 %	9.48 %	6.68 %
Landfilling	68.45 %	63.84 %	79.58 %
Storage	1.44 %	1.32 %	0.21 %
Used as secondary material	6.08 %	10.33 %	6.62 %
Underground storages	0.00 %	0.00 %	0.00 %
Total amount	4 258 tons	4 243 tons	4 747 tons
- kg per capita	417 kg	416 kg	465 kg*

Spalovny KO v ČR

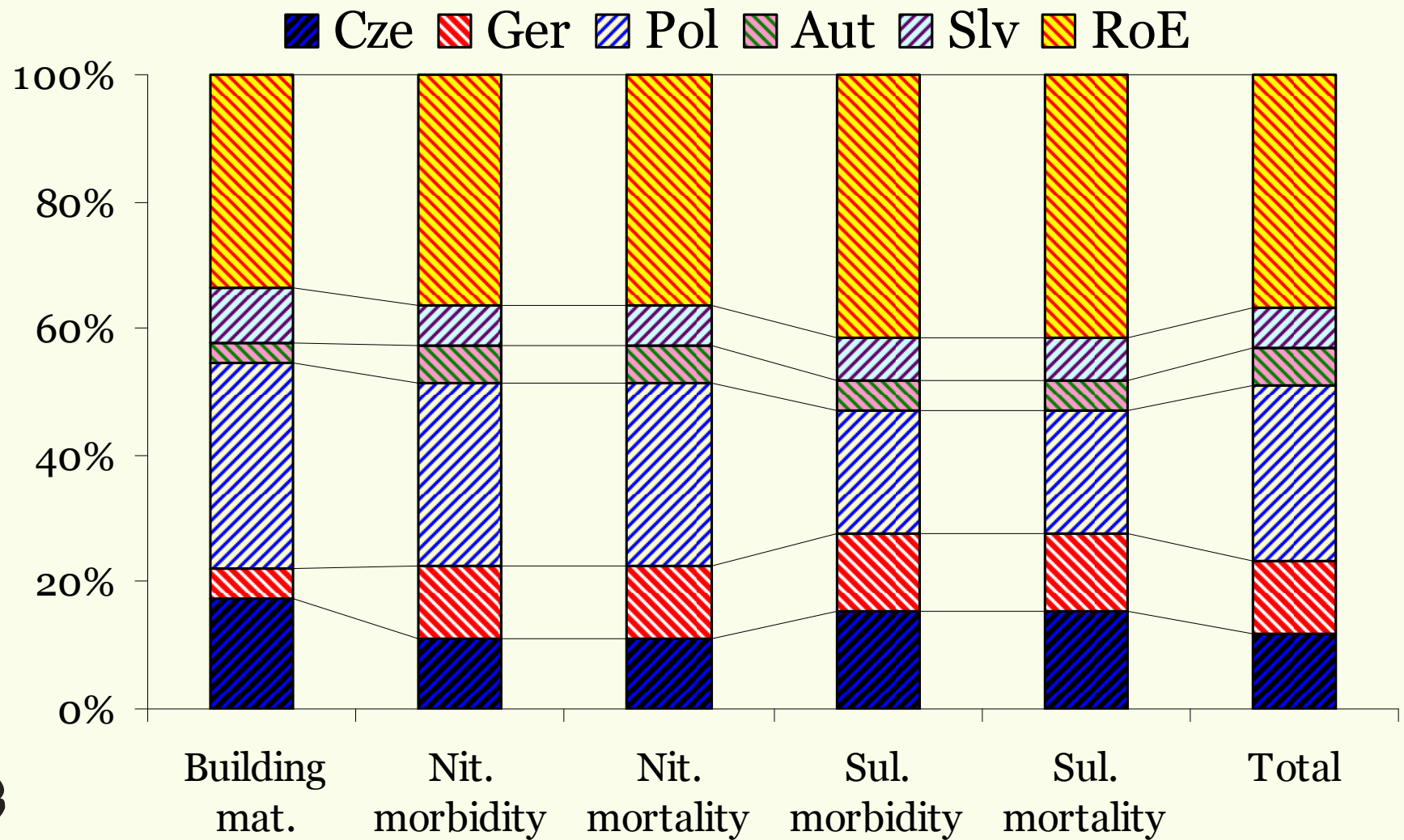

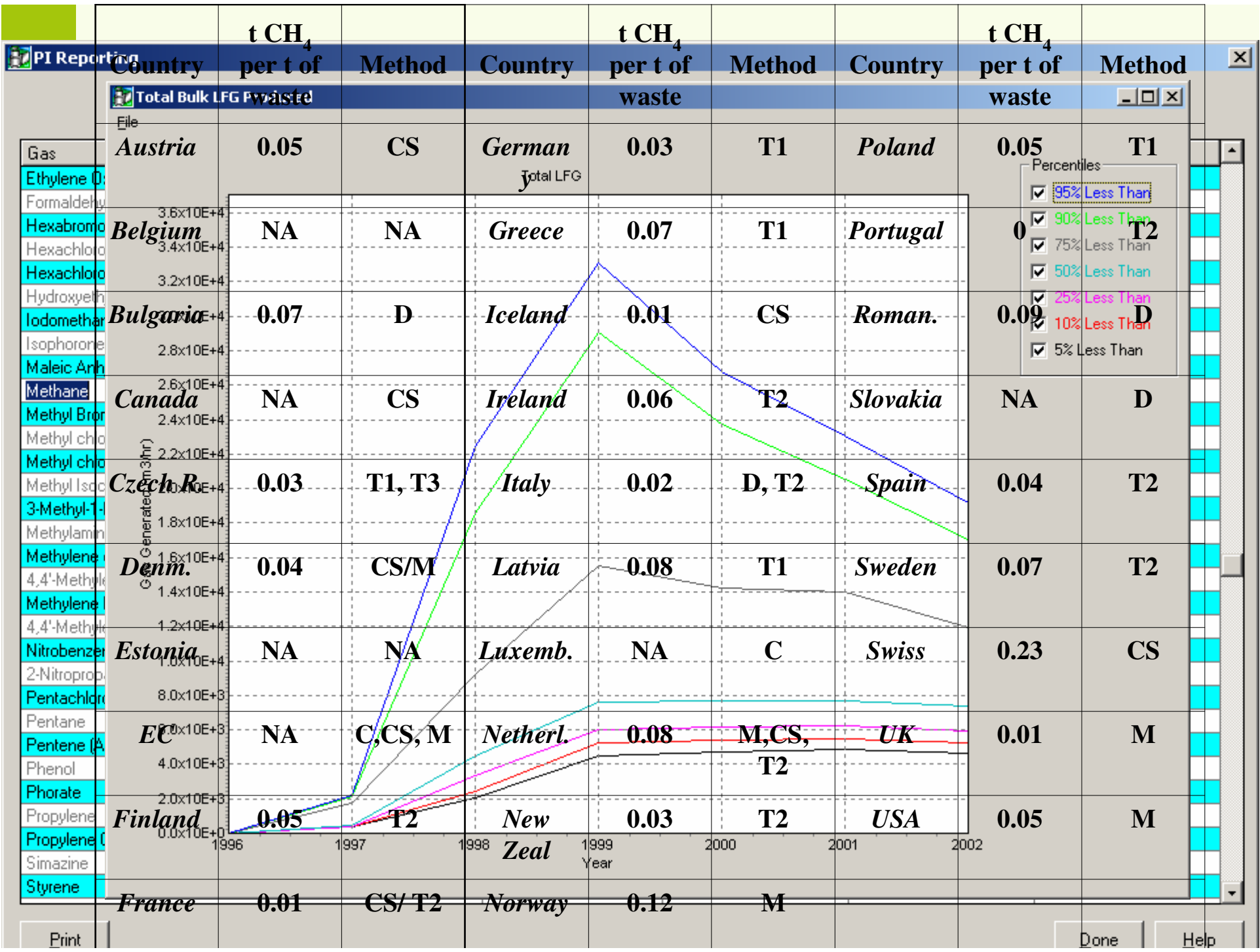
Změna klimatu

- ExternE 1998: 29 € / t CO₂
- ExternE 2000: 2,4 € / t CO₂
- ExternE 2003: 19 € / t CO₂
- Poslední odhady 0-1000 €/t CO₂

Prostorové rozložení škod

Print

Done

Help

Uvažované scénáře

Skládka

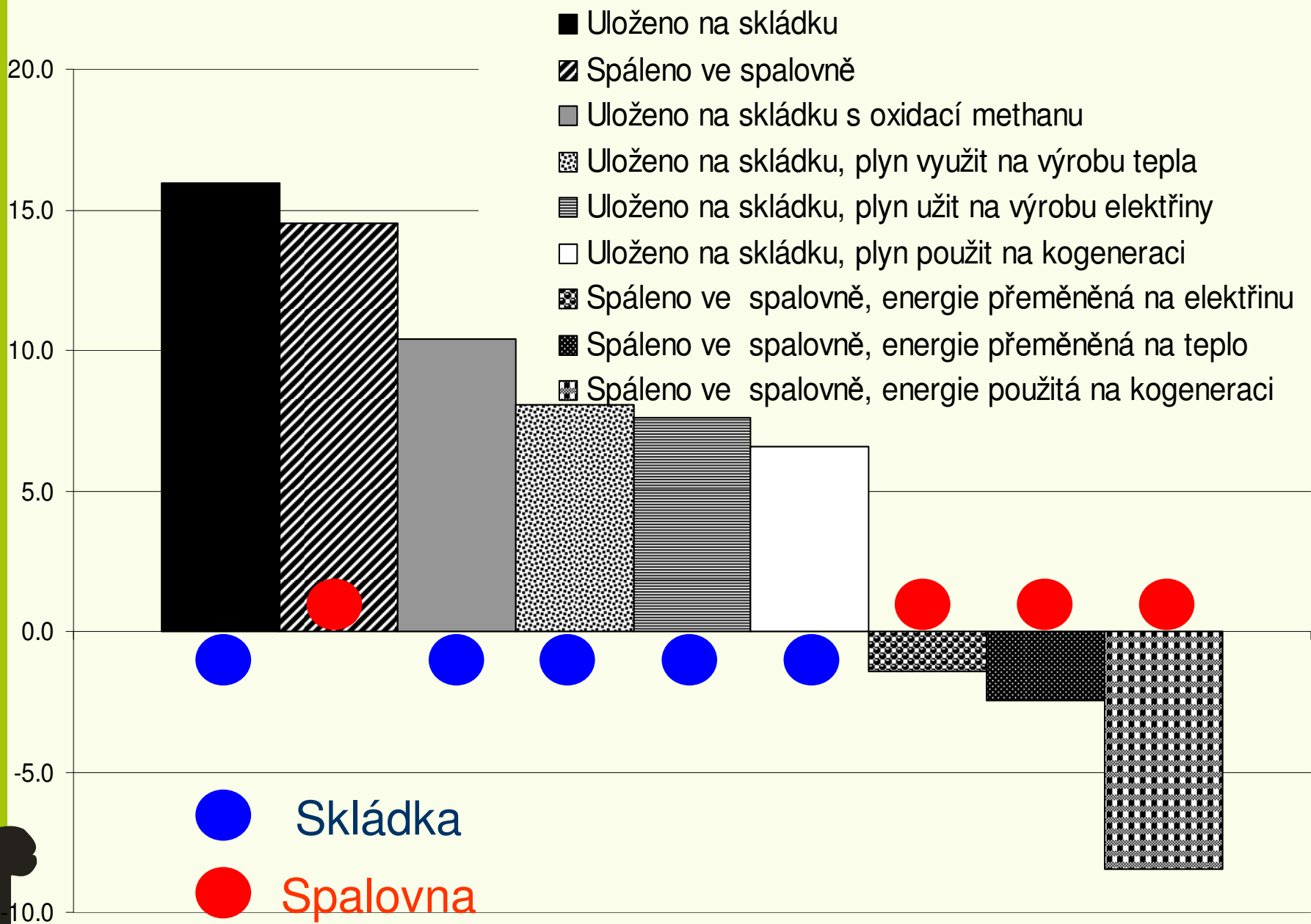
- s oxidací methanu
- plyn využít na výrobu tepla
- plyn užít na výrobu elektřiny
- plyn použít na kogeneraci

Spalovna

- energie přeměněná na teplo
- energie použitá na kogeneraci
- energie přeměněná na elektřinu

€/tunu odpadu

Agregace

- Externí náklady z dopravy odhaduje OECD na 88,1 mld. Kč (cca 3,25% HDP)
- Externí náklady ze spalování odpadů po agregaci jsou zanedbatelné (hluboko pod 1%).
- Cena za zneškodnění na 1t odpadu v porovnání s externalitou
  - **Spalovna 1 500-3 000 Kč vs. 500kč**
  - **Skládka 400-700kč vs. 550kč**

Externality - doprava

- Porovnání město vs. venkov
- Město 50 km/h; venkov 90 km/h
- 0% sklon vozovky
- Město uvažována Praha – konkrétně magistrála
- Venkov – kraj Vysočina
- Hodnocené pouze škody na zdraví a klima

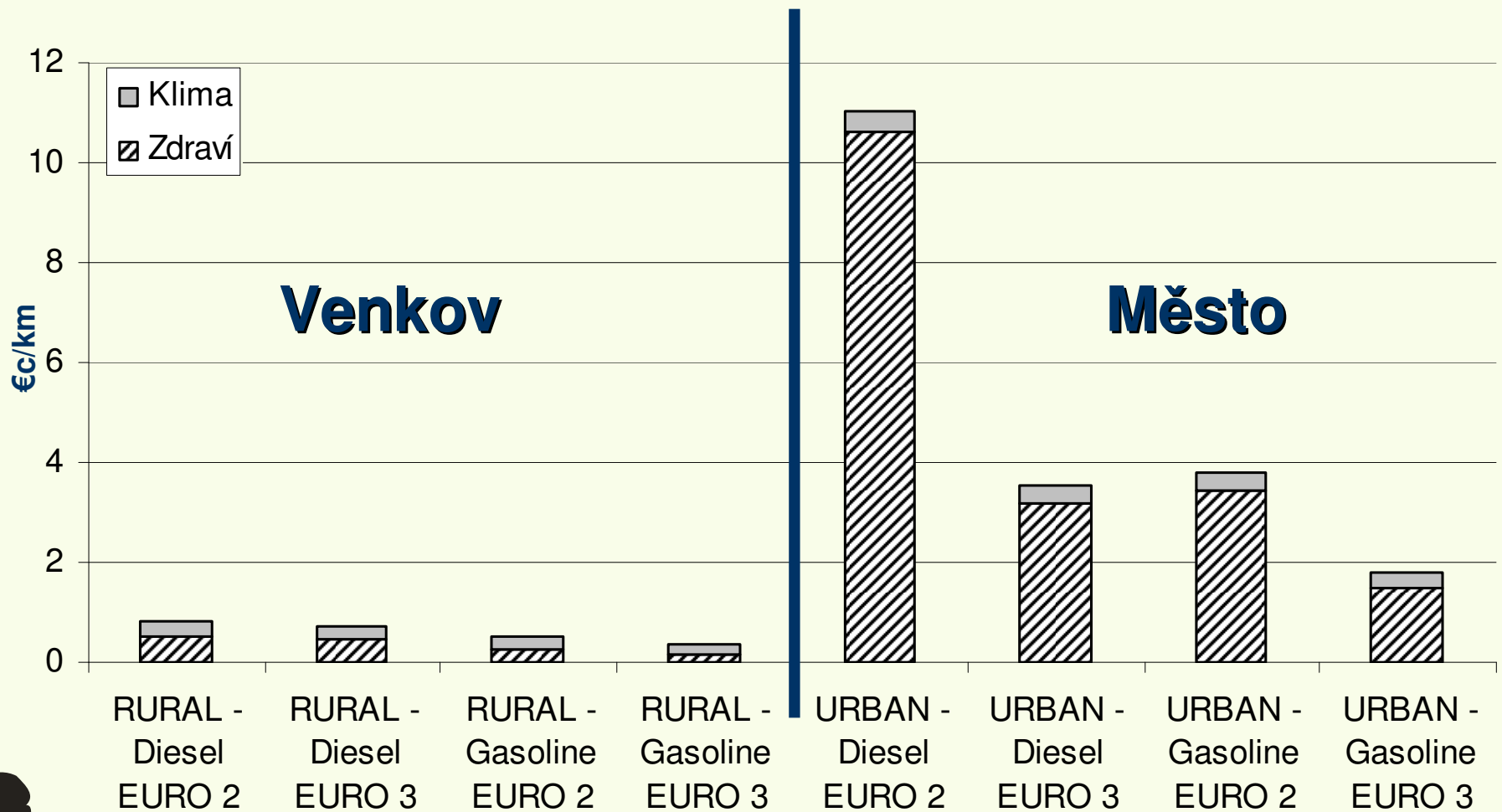
Data

g/km	OA Benzín EUR 2 -Urban	OA Benzín EUR 2 -Rural	OA Diesel EUR 2 - Rural	OA Diesel EUR 2 -Urban
NO_x	0.2414	0.2645	0.5924	0.5574
SO₂	0.0136	0.0112	0.0232	0.0225
PM₁₀	0.0005	0.0014	0.0672	0.0774
CH₄	0.0265	0.0314	0.0012	0.0016
	OA Benzín EUR 3 -Urban	OA Diesel EUR 3 -Urban	OA Benzín EUR 3 -Rural	OA Diesel EUR 3 - Rural
NO_x	0.1021	0.1021	0.134	0.3495
SO₂	0.0135	0.022	0.011	0.0226
PM₁₀	0.0005	0.042	0.0014	0.0324
CH₄	0.0175	0	0.0226	0
	HDV Diesel EUR 2 -Urban	HDV Diesel EUR 2 - Rural	LDV Diesel EUR 2 - Urban	LDV Diesel EUR 2 - Rural
NO_x	14.7312	18.1644	1.974	2.1623
SO₂	0.0844	0.1085	0.0392	0.0423
PM₁₀	0.4505	0.3969	0.1208	0.1692
CH₄	0.0679	0.0445	0.0074	0.0058
				Source: (Sebor et al., 2002)
PC – personal car; HDV – heavy duty vehicle; LDV – light duty vehicle				

Externality - doprava

Externality - doprava

